

Βενιζέλος 2.0: η παρακμή

Οι τελευταίες κυβερνήσεις Βενιζέλου διήρκεσαν από το 1928 έως το 1932, ενώ διατέλεσε πρωθυπουργός για μόλις δύο μήνες το πολυτάραχο πολιτικά 1933. Η δεύτερη αυτή φάση του Βενιζέλου διαφέρει σε πολλά από την πρώτη (που χοντρικά διήρκεσε από το 1910 έως το 1920).

Πρώτα απ' όλα, η Μεγάλη Ιδέα είχε πεθάνει· δεν ετίθετο πλέον διεύρυνση των συνόρων. Προτεραιότητα ήταν ο εκσυγχρονισμός της χώρας και η σύναψη συμμαχιών με άλλες χώρες στη Μεσόγειο και στα Βαλκάνια.

Η πιο πολυσυζητημένη από αυτές τις συμμαχίες ήταν με την Τουρκία – με το σύμφωνο φιλίας που υπεγράφη έβαλε ταφόπλακα στα όνειρα των Μικρασιατών να επιστρέψουν στα σπίτια τους, οδηγώντας τους να ψηφίσουν για πρώτη φορά το Λαϊκό Κόμμα το 1932.

ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ

Ο Βενιζέλος είχε να αντιμετωπίσει τις συνέπειες του Κραχ του 1929 (η Ελλάδα κήρυξε πτώχευση τελικώς το 1932), ενώ από τις πλέον αμφιλεγόμενες αποφάσεις του στην εσωτερική πολιτική ήταν η ψήφιση της νομοθεσίας για την προστασία του κοινωνικού καθεστώτος, το γνωστό «Ιδιώνυμο», μέσω του οποίου δικαιολογήθηκαν οι διώξεις κατά των κομμουνιστών.

Οι περισσότεροι ιστορικοί συμφωνούν ότι ο Βενιζέλος του 1928-1932 ωχριά μπροστά στον Βενιζέλο της πρώτης φάσης. Στο βιβλίο του «Ο Ελευθέριος Βενιζέλος ως πλαστοουργός Ιστορίας» (εκδ. Πατάκη), ο Θανάσης Διαμαντόπουλος αναφέρει πως το 1932 ουσιαστικά ο Βενιζέλος θα «αναβιώσει το κλίμα

του Εθνικού Διχασμού», αφήνοντας ανοιχτό το ενδεχόμενο της επιβολής δικτατορίας σε περίπτωση κινδύνου του αβασίλευτου πολιτεύματος. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι πολιτικοί του αντίπαλοι (αλλά ακόμα και φιλοβενιζελικοί πολιτικοί) να υπογράψουν διακήρυξη, σύμφωνα με την οποία «μοναδικός κίνδυνος για το πολίτευμα ήταν η κυβέρνηση Βενιζέλου».

Στις επόμενες εκλογές, ο Βενιζέλος θα ηττηθεί και τότε είναι που ο Πλαστήρας θα ηγηθεί πραξικοπήματος, εκτροπή την οποία ο Βενιζέλος ανέχθηκε ή και στήριξε σιωπηρά. Η αιματηρή απόπειρα δολοφονίας του το 1933 ήταν η δραματική κορύφωση μιας συνθήκης απίστευτης πολιτικής πώλωσης.

Το 1935, ο Βενιζέλος θα ενθαρρύνει ένα ακόμα στρατιωτικό κίνημα, που ναι μεν θα καταπνιγεί εν τη γενέσει του, πλην όμως θα έχει ως συνέπεια νέα εκτελεστικά αποσπάσματα: οι εκτελέσεις των πρώην αντιβενιζελικών Αναστάσιου Παπούλα, Μιλτιάδη Κοιμήση και Στέλιου Βολάνη θα πραγματοποιηθούν όταν ο Βενιζέλος θα έχει καταφύγει στο Παρίσι έχοντας δικαστεί ερήμην του στην Αθήνα και καταδικαστεί σε θάνατο ως «προδότης της πατρίδος». Θα πεθάνει ένα χρόνο μετά, το 1936.

Το βιβλίο του Θ. Διαμαντόπουλου κλείνει με μια μεγάλη απολογιστική ενότητα με έντονα κριτικό πνεύμα πάνω στα πεπραγμένα «ενός τιτάνα». Ευτυχώς, απουσιάζουν δαιμονοποιήσεις και αγιοποιήσεις. Οι αντιφάσεις του Βενιζέλου, εξάλλου, είναι για εμάς σήμερα ένα από τα πιο συναρπαστικά στοιχεία του.